מאי לאו דחג לא לנדבה א) פרים קודמין לאילים שכן נתרבו בנסכים וכן אילים לכבשים ב) כבשים לשעירים שכן נתרבו באליה ת"ש (א) אפר כהן משיח קודם לפר העלם דבר של צבור פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים פר עבודת כוכבים קודם לשעירי עבודת כוכבים דאע"ג ג) דפר עבודת כוכבים עולה ושעירי עבודת כוכבים חטאת ואימא מרישא פר העלם דבר של צבור קודם לפר עבודת כוכבים בחד מינא ד) מיהא לא קאמרינן דחטאת קדמה כי קאמרינן בתרי מיני אשכחן עולה דקדמה לחטאת אמרי במערבא משמיה דרבא ה) בר מרי חטאת עבודת כוכבים חסר א' ילחטת כתיב רבינא ו) אמר יכמשפט כתיב בהו השתא דאתית להכי אפילו תימא פרים דחג נמי כמשפטם כתיב בהו: איבעיא להו חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזו מהן קודם תיקדום חטאת העוף איכא מעשר דקדים לה ליקדים מעשר איכא עולת בהמה דקדמה ליה תיקדום עולת בהמה איכא חטאת העוף דקדמה לה הכא תרגימו מין זבח עדיף במערבא אמרי יעיילא בה עולת בהמה בחטאת העוף ואגבהתה ממעשר:

מתני' יכל החטאות שבתורה קודמות לאשמות חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא ז) על הכשר יכל האשמות שבתורה באין בני שתים ובאין בכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע שהן באין בני שנתן ואין באין בכסף שקלים יכשם ח) שקודמין בהקרבתן קודמין באכילתן ישלמים של אמש ושלמים של יום ט) של אמש קודמין לשל יום שלמים של אמש חטאת י) ואשם של היום שלמים של אמש קודמין דברי ר"מ וחכ"א חטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים (א) יוכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן צלוין ושלוקין ומבושלין ילתת יא) לתוכו תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר"ש ר"מ אומר כ) לא יתן לתוכו תבלי תרומה שלא יביא התרומה לידי פסול: **גמ'** איבעיא להו יתדיר ומקודש איזה מהם קודם תדיר קודם משום דתדיר או דלמא מקודש קדים דקדיש תא שמע יתמידין קודמין למוספין

מאי לאו דמוספי החג. דשעירים הוי חטאת וכבשים עולה וקתני כבשים קודמין: **לא נדבה.** ושניהם עולה יב): **ונעטמא מאי קדמו פרים לאילים כו' שכן נתרבו בנסכים.** פר שלשה עשרונים ואיל שני עשרונים וכבש עשרון: **שכן נתרבו באליה.** לענין אימוריו. ואע"ג דהשתא בעולה קיימינן שכולה כליל מיהו לד ריבוי למזבח אשכחן ביה גבי שלמים וחטאת: **פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר.** מפורש טעם בהוריות פ"ב (דף יג.) באשר יג) שרף הפר הראשון ראשון יהא לפר העדה לכל מעשיו: **פר העלם דבר קודם לפר עבודת כוכבים.** שזה חטאת וזה עולה ואמרן לעיל (פט:) חטאת קודמת: **פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים.** אלמא יש עולה קודמת לחטאת: יד) **ואימא מרישא.** כלומר אדמותבת מסיפא סייען מרישא דקתני פר העלם דבר [קודם] לפר עבודת כוכבים: ומשני לה **בחד מינא לא קאמרי'.** דהא ודאי ניחא לי דבחד מינא חטאת קדמה: **כי אמרי' בתרי מיני.** קשיא לן דקאמרת מין קטן של חטאת קודם למין גדול של עולה כדקאמרת ואפי' חטאת העוף לעולת בהמה והא הכא דפר עולה קודם לשעיר חטאת: **לחטת כתיב.** בפרשת שלח לך והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה וגו' [וכתיב התם ושעיר אחד לחטת חסר א' לומר שאינו כשאר חטאות שכל חטאת שבתורה הבאה עם עולה חטאת קודמת וזו עולה קודמת]: **כמשפט כתיב.** בההוא קרא ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשפט סדר מקראו כך סדר עבודתו ופר ברישא כתיב: **אפילו תימא פרים** טו) **וכבשים דמוספי החג.** הך מתניתין טז) דתנא לעיל כבשים קודמין לשעירים, לא תקשה דכמשפט כתיב בהו ותשמע כסדר האמור בענין ושעירי' כתובים אחרונים: **חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר בהמה.** שלשתן עומדין: **הכא תרגימו.** בבבל: **מין זבח עדיף.** ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה דאילו עולת בהמה לא מצי קדמה לחטאת העוף מגזירת הכתוב: **עיילא בה.** חשיבות דעולת בהמה שבאה עמה והיא חשובה ממעשר שהיא קדש קדשים וכליל ומגזירת הכתוב החטאת קודמת ואף על פי שזו מין זבח: **ואגבהתה ממעשר.** לבטל חשיבות שם מין זבח שבו דהא בעולה נמי איתיה לאותה חשיבות ובטיל ליה מגזירת הכתוב הלכך יקדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר:

מתני' קודמות לאשמות. אם היה מקריב יז) חטאת ואשם והביאן קאי חטאת קודמת כדתנן [לעיל פט.] שדמה ניתן על ד' קרנות ועל היסוד: **מפני שהוא בא להכשיר.** את המצורע לקדשים ולביאת מקדש הלכך חשיבות הוא לגביה שטהרה תלויה בו: **ובאין בכסף שקלים.** דכתיב (ויקרא ה) בערכך כסף שקלים כאשם מעילות ואתי אשם תלוי ואשם גזילות בג"ש בערכך בערכך ואשם שפחה חרופה גמר נמי בהיל כדאמר באיזהו מקומן (לעיל דף מח.): **חוץ מאשם נזיר.** דכתיב יט) כבש בן שנתו (במדבר ו) ומדאיל בן ב' שנים בשתי סלעים כבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא: **כך קודמין באכילתן.** אכולהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם ואשם לתודה ותודה לשלמים ושלמים לבכור: **שלמים** כ) **שבאו אמש.** לעזרה ושהו עד היום ושחטן: **וחטאת ואשם של** כא) **יום.** עומדין להקריב: **שלמים של אמש קודמין.** דזלזול להשהותן כל כך והואיל ובאו ראשון יקרבו ראשון. וכן מפרש בתוספתא דזבחים (פ"י ה"ג): **וכולן.** ככל הנאכלין רשאין הכהנים לשנות באכילתן כגון לאוכלן צלוין שלוקין ומבושלין: **לידי פסול.** שטעם קדשים הנעשה נותר אוסרו: **גמ' תדיר ומקודש.** כגון עולת תמיד וחטאת כא) עומדין זה תדיר וזה מקודש ממנו כדאמרן (פט.) דחטאת קודם לעולה מפני שהיא מרצה אי נמי עולת מוספי ראש חדש ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקודש:

ואף

מאי לאו דחג. תימה מאי קשיא דלמא לא מיירי כלל אלא כאברי עולה דקודמין לאימורי חטאת כדתנן:

חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזה מהן קודם. וכעין בעיא זו איכא למיבעי אבדתו ואבדת חבירו וכיבוד אב ואם למ"ד משל בן בפ"ק דקדושין (דף לב.) איזה מהן קודם תקדום אבדתו איכא כיבוד אב ואם [דקודם] למ"ד דמשל בן תקדום כב) אב ואם איכא אבדת חבירו דאמר באלו מציאות (ב"מ דף לב.) אפילו אמר ליה אביו אל תחזיר לא ישמע לו כו' תקדום אבידת חבירו איכא אבידתו דקודמת לאבידת חבירו ט): **תקדום** חטאת העוף איכא מעשר דקדים ליה. תימה תקדום חטאת העוף מק"ו ומה עולת בהמה שהיא חמורה וכולה כליל ומין זבח קודמת כג) למעשר חטאת העוף קודם לה מעשר שאינו כליל ועולת בהמה קודמת לו אינו דין שחטאת העוף קודם לה כד) וכי האי ק"ו אמרי' סנהדרין (דף לה:) דרציחה דוחה שבת מק"ו ומה עבודה שדוחה שבת רציחה דוחה אותה שבת שנידחת מפני עבודה אינו דין שתהא רציחה דוחה אותה וי"ל דמידום הוא הא דחטאת העוף קודם לעולה ולא גמרי' מיניה כה): **חוץ מאשם** מצורע מפני שהוא בא להכשיר. ולא תימא אדרבה חטאת מצורע עדיף דאכשורי ומכפר וי"ל כיון דמתן בהונות מדם האשם הוא חשיב ליה מכשיר טפי א"נ האי כל חטאות שבתורה דקתני לאו בחטאת הבאה עם האשם קאמר אלא בשאר חטאות: **שלמים** של אמש וחטאת ואשם של יום שלמים של אמש קודמין. פי' בקונטרס (ו) דזלזול הוא להשהותם כל כך שצורת הבשר מתקלקלת ועל חנם דחק אלא היינו טעמא דשלמים של אמש אין להם היתר כו) (אכילת) אלא עד הלילה וחטאת ואשם של יום עד הבקר דנאכלין ליום ולילה: **וחכמים** אומרים חטאת קודמת. והוא הדין אשם דקדש קדשים: **צלויין** שלוקין ומבושלין. אף על גב דקתני שלוקין והדר תני מבושלין מ"מ שלוקה כז) הוי טפי מבישול כדמוכח בפרק כל הבשר (חולין דף קיא.) גבי שלוקה אוסרת ולאסרת כח): **תדיר** ומקודש איזה מהן קודם. פירש בקונטרס כגון דם עולת תמיד ודם חטאת וקשה דבריש פירקין פרשינן דמלבד עולת הבוקר אחר שפי' בקונטרס עולת בעבודת הדם איירי ונראה כלשון הפסוק וא"ת תפסוק ממתניתין דתנא מוספי ר"ח ופר העדה מוספי שבת קודמין למוספי ר"ח כה) דמשמע אפילו עולת מוסף של שבת לחטאת מוסף של ר"ח וי"ל כיון דעולת מוסף דשבת קודמת לעולת מוסף דר"ח משום דתדירה קודמת נמי לחטאת כו) שהשוה הכתוב עולה דמוסף עם החטאת:

שאסור להכניס שם אפילו לחם ופירות. ואפשר שדעת רבינו ז"ל דהיינו איסורא דרבנן כי היכא דמעייל להו חמין שלא לצורך, שלא התירו חכמים אלא הכנסת [illegible] מצוה ולכנס בבגדי חול דלא אפשר בלאו הכי, וכן [illegible]
[illegible]
דאורייתא [illegible]

עין משפט נר מצוה

טז א ב מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ז:
יז ג ד מיי' שם הלכה ח:
יח ה מיי' פ"ד מהל' פסה"מ הלכה כג:
יט ו מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה יב:
כ ז מיי' שם הלכה יג:
כא ח ט מיי' פ"י מהל' מעה"ק הלכה י:
כב י מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה כ:

תורה אור השלם

ו. וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעֶשְׂתָה לִשְׁגָגָה וְעָשׂוּ כָל הָעֵדָה פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּת: במדבר טו, כד

מוסף רש"י

רשאין לשנות באכילתן. דאמר קרא לך נתתים למשחה (במדבר יח) לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין: **ותבלי תרומה.** ואע"ג דקא ממעט בזמן אכילת תרומה (לעיל עו.):

ליקוטים

מתני'. וכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן בו'. פי' מצוה אכילתן היא צלי ואם רוצין לשנות ולאוכלן שלוקין הבשר בלבד בלי שום תערובת הבלין, ומבושלין בשר עם תבלין או ירק הרשות בידם. (פסקי רי"ד) (חולין קלב ע"ב) מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי, נראה דודאי כמו שטוב לו ונהגה יותר מצי אכיל להו, אבל אדם שטוב לו צלי כשלוק ומבושל יאכל צלי שהוא דרך גדולה יותר (תוס' חולין קלג:) תמיה מילתא, דהא גבי מוקדשין תנן נמי בפס' זבחים וכולן רשאין הכהנים לשנות באכילתן לאכלן צלוין ומבושלין כו' אלמא רשאי לאכלם בקדירה. ואיכא למימר דלאו דוקא אמרינן הכא צלי וחרדל, אלא שנאמר שנאכלות על השובע ובלפתן כדרך שהמלכים אוכלים דרך הנאה ותענוג וכל אחד כפי מה שהוא אוהב ונהגה יותר. וכן פירש רבינו הגדול ז"ל. (ריטב"א חולין קלג.) לתת לתוכו תבלי חולין. (בחולין (קי"ל ע"א) משמע דהכנסת חולין לעזרה אסור מדאורייתא) וקשיא לן דהא בזבחים בפ' התדיר משמע דכניסת חולין לעזרה מדרבנן דתנן וכולן שהכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן שלוקין צלויים ומבושלים ולתת לתוכם תבלין חולין, ואי חולין לעזרה מדאורייתא האיך הוא מכניס לעזרה תבלין של חולין, ותרצו רבותינו ז"ל דכל היכא דהוי כעין הקרבה אסור להכניס לעזרה מדאורייתא כי הא דהכא ביה למעבד תנופה. וכן ההוא דבכורים דפ' הספינה משום דבעי נמי תנופה, אבל כל היכא דלית ביה כעין הקרבה כגון תבלין דהכא לית ביה איסורא כלאו אלא לתקן האכילה מותר מדאורייתא דהוי כנכנס לעזרה בבגדים של חולין. וה"נ גמרינן בפרק הקומץ רבה על המלח שהכהנים ניאותין בו באכילת מנחות וקרבנות חולין מאי בעי התם ופרקינן ואמר מר יאכלוהו שיהא אוכלין עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מועטת בה שתהא נאכלת על השובע, אלמא כיון דלית בה צד הקרבה מותר. והיינו מעשה דהילל שהיה מביא בשחת חולין לעזרה ומקדיש וסומך עליה ושוחטה, דכיון שלא היה עושה בה מעשה בעזרה חולין עד שמקדישה מותר להכניסה, ומצינו לרב רבי משה ז"ל שכתב בפרק ב' מהלכות שחיטה

מסורת הש"ס

א) [הוריות יג. ע"ש], ב) ירושי נזיר פ"ו ה"ז, ג) [לעיל פט.] ועי' חולין קלב: ותוס' ד"ה אין. ירושי שביעית פ"ח ה"ז, ד) עי' רש"י תמורה כג. ד"ה יאכלו, ה) [כעי"ז במנחות מט.] עי' ירושי יומא פ"ז ה"ב, נזיר פ"ו סה"א, ועי' סוף מגילה, ו) [לעיל פט.], ז) [בקידושין לב. ד"ה רב, פשטיהו ע"ש, וכן כתוי ב"מ לג. ד"ה אבידתו], ח) [ע' רש"ק ותוי"ט], ט) [ועי' תו' פסחים נט: ד"ה לא]

הגהות הב"ח

(א) במשנה ובכולן הכהנים וכו' לאכלן שלוקין כצ"ל ותיבת ו' נמחק:

גליון הש"ס

מתני' כל האשמות. עיין לעיל דף נג ע"א תוס' ד"ה שמיטת: גמ' איבעיא להו תדיר ומקודש. עיין ירושלמי נזיר פ"ו סוף הלכה ה:

שינויי נוסחאות

א] נ"ל דנדבה. וכן גרס"י (שיח. כתה"י): ב] לכבשים שכן נתרבו בנסכים כבשים כו' (שיח וכת"י בכתה"י): ג] נ"ל ראע"ג (שיח): ד] נ"ל בחד מינא לא קאמרינן דחטאת ודאי קדמה כי קאמרינן בתרי מיני בתרי (כס"מ דבתרין) מיני מיהא אשכחן כו' (כת"י): ה] נ"ל דרבה (יעב"ץ): ו] בהוריות יג ע"ב אמר רבא (הגריב"נ): ז] נ"ל בא להכשיר וכ"ה כרש"י יתום', וכמציאות בא ע"י הכשר וכו' נתיק אלא שגם הרמב"ם העתיק כן בחיבורו (מלא"ש). ועי' תוי"ט: ח] כשם שהן קודמים בהקרבתן כך הן קודמין באכילתן (וכ"ה בחשנויות ובשיח בכתה"י ושיח): ט] נ"ל היום (שיח): י] בכתה"י וחטאת: יא] ולתת לתוכן. [וכן להלן לא יתן לתוכן] (כתה"י): יב] עולה, וטעמא כו' דה"ל (שמ"ק): יג] ככתה"י כאשר שרף את הפר הראשון שהוא ראשון לפר העדה וכו': יד] ומהדר ואימא מרישא (כתה"י): טו] פרים אילים וכבשים (כתה"י): טז] נ"ל מתניתא (שיח): יז] נ"ל מחוייב (שיח כתה"י): יח] נ"ל והביאן באחד (צ"ק), וכיעב"ץ מוחק תיבת והביאן: יט] דכתיב ביה (כתה"י ושיח): כ] פי' שלמים שקרבו אמש וחטאת ואשם של יום. עומדים לאכול: שלמים של אמש קודמין. דזלזול הוא להשהותן כל כך שצורת הבשר מתקלקלת ואע"פ שזמן אכילתן כל היום יקרבו (כתה"י ושמ"ק), ועי' תוס': כא] חטאת מוספין עומדין (שיח). ועי' ערים ותוי"ד: כב] תקדום כיבוד אב ואם איכא אבדת חבירו [דקודמת כדאמרינן (צ"ק)] באלו מציאות יכול אמר לו אבא אל תחזיר ישמע לו כו' כצ"ל (שיח): כג] נ"ל וקודמת (שיח יעי"א), וכס"מ מוחק תיבות ומין זבח: כד] נ"ל לו (משוש): כה] בס"מ נוסף דהא מין זבח הוא אלא דגזירת הכתוב הוא ולא מחמת חשיבות קודמת וק"ו אינו אלא מכח סברא: כו] היתר אכילה כצ"ל (שיח. צ"ק): כז] נ"ל שליקה (צ"ק): כח] בס"מ נוסף ואע"ג דמוספי שבת כולן עולות ומוספי ר"ח חד חטאת וחד עולה: כט] לחטאת שעמה שהשוה (שיח):

שיטה מקובצת

שהוא בא להכשיר. ותיבת על נמחק. [illegible]